

America de Sud

Brazilia

Cea mai mare țară din America de Sud, formată din 23 state federale și singura de limbă portugheză.

Așezare

În partea central-estică a Americii de Sud cu deschidere la Oceanul Atlantic (7400 km²). Țărmurile sunt scăldate de curenți calzi, fără prea mare influență climatică. În vest, frontiera ajunge aproape de Munții Anzi. Partea nordică ocupă bazinul Amazonului.

Suprafața

Este a cincea țară din lume (după Rusia, Canada, China, S.U.A.) și are suprafața de 8 511 965 km² (aproape cât Europa și jumătate din America de Sud).

Vecini

În N - Guyana Franceză, Surinam, Guyana și Venezuela, în N-V - Columbia, în V - Peru, în S-V - Bolivia, Paraguay și Argentina, în S - Uruguay, iar în E - Oceanul Atlantic.

Populația

Are 153 332 000 loc., 18 loc./km², 75% din populație este urbană și se vorbește limba portugheză.

Relieful

Țărmlul atlantic este în general jos și puțin fragmentat, cu excepția marelui estuar al Amazonului, unde apar și foarte multe insule, cea mai mare fiind **Marajo**. La sud de Capul Rocco și Capul Branco, linia de țărm este mai articulată și mai înaltă, cu numeroase porturi (Recife, Salvador, Rio de Janeiro, Santos, Porto Alegre). În largul oceanului se găsește insula **Trinidad**.

Relieful are altitudini medii joase, aproape 2/3 fiind sub 300 m. Domină doua tipuri majore: podișurile și câmpiile. **Podișul Braziliei** ocupă partea central-estică, cu o altitudine medie de 800 m. În vestul său se individualizează **Podișul Mato Grosso** (media de 800 m), iar în sud, de-a lungul coastei Atlanticului, sunt culmi mai înalte (până la 2 800 m), ca **Serra do Mar**, **Serra Espinaco**. La nord de fluviul Amazon, Brazilia ocupă puțin și din **Podișul Guianelor**, cu vârful cel mai înalt din toată țara, **Pico de Neblina** (3 014 m).

A doua categorie de relief cuprinde **Câmpia Amazonului** (peste 50% din teritoriul Braziliei), întinzându-se și prin vestul Podișului Mato Grosso, unde face joncțiunea (peste Bolivia și Paraguay) cu **Câmpia Parana-Paraguay**.

Clima, apele și vegetația

Clima are următoarele tipuri: *ecuatorială* (în Bazinul Amazonului), *subecuatorială* (la nord și zona ecuatorială a Amazonului), *semiaridă caldă* (în N-E) și *temperat caldă* (în sud).

Fluviile principale sunt **Amazonul** (cu afluenți foarte mari: **Rio Negro, Yapura, Tapajos, Madeira** ș.a.), **Sao Francesco** (cu o cascadă ce îi împarte cursul navigabil în două sectoare) și **Parana** care trece în Argentina. Râurile Podișului Braziliei dispun de cascade și de un mare potențial energetic.

Vegetația este dominată în nord de pădurea ecuatorială numită aici *selvas* (ocupă 1/3 din pădurile lumii și produce o mare parte din oxigenul atmosferei). Pe platouri se dezvoltă vegetația de *savană* și *stepă*, cu ierburi înalte sau scunde, cu tufișuri și arbori rari, ale căror rădăcini ajung până la 20 m adâncime. Aceste asociații poartă diferite denumiri: *campos* (în sud, acum cu plantații de cafea, bumbac, fructe sau cu pașuni), *sertao* (la N-E de campos, cu vegetația mai xerofilă - cactuși mari, arbuști spinoși), *caatinga* (cu arbori mici, ale căror frunze cad în anotimpul arid).

Populația și economia

În Brazilia domină albi (60%) proveniți din *portughezi, spanioli, italieni, germani* ș.a. Urmează *metișii* (30%), *negrii* (6%), *amerindienii* (2%) și *mulatrii* (1,8%). Peste 80% din populație locuiește în fâșia atlantică, mai ales în sud-est. Jumătate din teritoriu are o densitate sub 1 loc./km², cu precădere în Amazonia și în Podișul Mato Grosso. Aici există grupuri etnice specifice.

Sub **aspect religios**, 88% sun *catolici*, apoi *protestanti, ortodocși* ș.a. 75% din populație trăiește la oraș, dar mulți în arealele periferice, sărace.

Principalele orașe sunt situate în est: **Sao Paulo** (15,2 milioane loc.), **Rio de Janeiro** (10,2 mil.), **Salvador** (9,1 mil.), **Brasilia** (1,8 mil.) ș.a. Este vestit în lume Carnavalul de la Rio care are loc de Lăsata Secului.

Brazilia este a opta putere economică a lumii, deși încă dependentă de economia S.U.A. și de cea europeană. Totodată, Brazilia a acumulat numeroase datorii externe.

Agricultura este de tip latifundiar. Se practică monocultura, cu producții pentru export, ce duc la secătuirea solului. O altă cultură, pe spații mari, este cea a arborilor de *cauciuc*, în special în Amazonia. Se mai cultivă *cacao, porumb, orez, manioc, batate, fasole, oleaginoase, fructe tropicale* (ananas, banane). Dispune de mult *lemn* (locul III pe Glob), cu specii deosebite, ca *pinul de Parano*.

La *bovine* (140 mil. capete), Brazilia deține locul I pe Glob. Se mai cresc *ovine* (21 mil. capete), *porcine* (33 mil. capete), *caprine* (12 mil. capete), *cabaline*. *Pescuitul* atinge 900 000 tone/an.

Resursele minerale sunt bogate: petrol, aur, diamante, sare, fier, nichel, uraniu, bauxită, tungsten, staniu. Se exportă mult fier și bauxită. Brazilia are numeroase hidrocentrale (acoperă 70% din necesarul intern).

Industria s-a dezvoltat mai ales cu capital străin, dominant din S.U.A. Periodic au existat creșteri și recesiuni. Brazilia are siderurgie, metalurgie neferoasă, mașini, aeronautică, dispune de numeroase șantiere navale, industrie textilă și alimentară. Se importă unele

produse alimentare, petrolifere și se exportă cafea, fier, zahăr, cacao, lemn, ulei vegetal, tutun, pielărie etc.

Turismul este impulsionat de potențialul reprezentat de plajele Atlanticului și de arealul Rio de Janeiro, în special în perioada de carnaval.

Căile de comunicații se bazează mult pe rețeaua fluvială, reprezentată în special prin Amazon și afluenții săi. Brazilia dispune și de flotă oceanică. *Șoselele* au o lungime de peste 400 000 km, între care se numără și Transamazonia. *Căile ferate* sunt mai puține (30 000 km) și domină în ariile industriale. *Traficul aerian* este intens, Brazilia dispunând de peste 20 de aeroporturi.

Diversitatea regională

Regiunea de sud-est și de sud este cea mai dezvoltată. Se compune din două subregiuni:

Triungiul Belo Horizonte - Rio de Janeiro - Sao Paulo reprezintă inima economică și politică a țării. În cadrul său, statul federal **Minas Gerais** este cel mai puternic industrializat, fiind loc de convergență între nordul sărac și susul bogat, între litoralul suprapopulat și interiorul Braziliei, încă neexploatat. Aici s-a dezvoltat mult industria mecanică și textilă. **Sao Paulo** este primul oraș al Americii de Sud, populat de urmașii europenilor și ai celor din Orientul Apropiat. În centura verde a metropolei s-au așezat mulți japonezi. Sao Paulo a prosperat pe baza producției de cafea și deține astăzi 4/5 din producția industrială a Braziliei. Are, totodată, numeroase orașe-satelit.

Subregiunea sudică este localizată în climat temperat, cu păduri de pin și savane care fac trecerea spre pampa argentiniană. Portughezii au părăsit în trecut majoritatea acestor locuri, apoi au fost colonizate, în sec. al XIX-lea, de imigranți germani, urmași de italieni, polonezi ș.a. Domină creșterea vitelor pentru carne, a porcilor, cultura orezului și vița-de-vie.

Regiunea central-vestică a cunoscut o creștere progresivă a populației și o integrare economică după înființarea noii capitale, Brasília.

Regiunea centrală prezintă condiții dificile de mediu (mai ales în Mato Grosso). În prezent, se remarcă o ușoară tendință de creștere a populației, regiunea fiind pusă în valoare agricol și minier.

Regiunea amazoniană cuprinde nordul Braziliei (40% din țara, dar are numai 15 mil. loc.). Se caracterizează prin ploi, căldură și pădure. Nu se pretează pentru agricultura; există totuși plantații de cauciuc și palmier de cocos. Drumurile sunt greu de utilizat, iar exploatățile miniere dificil de realizat.

Regiunea de nord-est prezintă o fașie litorală, fertilă și spre interior un climat semiarid. Aici s-au fixat primii coloniști și s-au făcut primele plantații de trestie de zahăr, utilizând sclavi negri. Totodată, aici s-a introdus bumbacul și cafeaua. Cele mai mari suprafețe se folosesc pentru creșterea animalelor. Această regiune traversează o puternică criză economică.